

متن پرسش

با عرض سلام و تحیت خدمت استاد بزرگوار: کم توفیقی بنده در استفاده از فرمایشات شما بسیار محرز است قابل کتمان نیست، اما به یاد دارم پس از فوت فرزند بزرگوارتان، جلسه یا چند جلسه ای را به مسئله موت پرداختید و بنده توفیق حضور در یکی از آن جلسات را داشتم. در جمع بندی این مسئله برایم حاضر شد که زمان مرگ غیر قابل تغییر است و به هیچ سببی دچار تغییر نشده، نمی‌شود و نخواهد شد و «اگر در روایات به این نکته اشارتی شده است که با استغفار و صدقه و صلّه رحم و...، عمر طولانی می‌شود و مرگ به تعویق می‌افتد و یا بواسطه انجام گناهی یا حتی فعل غیر گناهی، عمر انسان کوتاه می‌شود؛ در همه اینها لابد از تأویل یا طرح روایت هستیم.» (این عبارت رو شما نفرمودید، ولی بنده از چیزی که فرمودید این لازمه رو گرفتم.) لکن آن چیزی که در دست ماست، چگونه مردن است و مثالی فرمودید در مورد اتوبوسی که به واسطه اشتباه راننده، ته درّه سقوط می‌کند و همه سرنشینان می‌میرند. ذهن بنده مدت طولانی درگیر این موضوع بود، لیکن به حوادث مختلف ارسال سوال به تأخیر می‌افتاد. اما دو روز گذشته بود که یکی از رفقای نزدیک بنده بر اثر ایست قلبی در حالی که از همه جهت سالم و سلامت بود، به رحمت خدا رفت. ابتدا مسئله بنده این است که آیا آنچه از فرمایشات شما فهمیده ام، همان است که شما فرمودید؟ و در ادامه، مبانی و ادله مثبت این مدعی چیست؟ در اینجا حاکم در حکم عدم تقدیم یا تأخیر لحظه مرگ کیست؟ عقل یا نقل؟ ارسال این سوال با توجه به اینکه زمان شریف شما گرفته می‌شود، نهایت جسارت است، اما چه کنم که عقل این حقیر به جایی جز این جسارت راه نیافت و پاسخ به این پرسش هم، از مسائل بنیادین انسان در عصر حاضر و همه عصر ها. ﴿يَا زُهْرَاءُ سَلَامٌ اَللّٰهُ عَلَيَّهَا﴾

متن پاسخ

باسمه تعالی: سلام علیکم: در آیه ۲۲ سوره حدید که می‌فرماید: «مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي أَنْفُسِكُمْ إِلَّا فِي كِتَابٍ مِنْ قَبْلِ أَنْ نَبْرَأَهَا إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ» و آیه ۶۰ سوره واقعه که می‌فرماید: «نَحْنُ قَدَرْنَا بَيْنَكُمْ الْمَوْتَ وَ مَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ» حکایت از آن دارد که اولاً: مرگ افراد از قبل تعیین شده ثانیاً: کسی نمی‌تواند در قبض روح افراد و یا کشتن انسانها از خدا سبقت بگیرد و اندازه هر مرگی را خداوند تقدیر کرده. این مربوط به اجل مسمی می‌باشد. ولی اجل‌های ناگهانی یا فُجعه، اجل‌هایی است که قبل از اجل مسمی ممکن است بنا به مصلحتی، صورت گیرد یا مصلحت آن شخص بوده است و یا به جهت گناهاش. موفق باشید

